

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2026-06-25

Ärendenummer
NV-26-039065

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet från utredningen om förstärkt uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken, del 1 om effektivare folkhälsoinsatser genom hälsoekonomiska analyser (S2026/00186)

Sammanfattning

Naturvårdsverket välkomnar betänkandet om förstärkt uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken. Det finns starka kopplingar mellan friluftsmålen, miljömålen och folkhälsomålen som alla bidrar till hållbar utveckling. Åtgärder inom områden så som friluftsliv, aktiv transport, farliga ämnen, klimatförändring, biologisk mångfald samt fysisk planering bidrar till både miljö och hälsa. Därför tillstyrker Naturvårdsverket utredningens förslag på ett hälsoekonomiskt ramverk som ska stärka uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

13.2 Ett samlat uppdrag till Folkhälsomyndigheten om stärkt uppföljning och utvärdering av folkhälsan och folkhälsopolitiken

Naturvårdsverket tillstyrker utredningens förslag på ett hälsoekonomiskt ramverk som ska stärka uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken. Förslaget bedöms ge bättre förutsättningar för kunskapsbaserade beslut inom folkhälsopolitiken som främjar jämlikhet och kostnadseffektivitet, och som integrerar och tydliggör vinster av förebyggande och hälsofrämjande folkhälsoåtgärder inom andra politikområden.

13.2.3 Stärkt uppföljning av folkhälsan

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget om att utgöra en av kärnmyndigheterna i det nya ramverket eftersom det finns starka kopplingar mellan friluftsmålen och miljömålen å ena sidan, och folkhälsomålen å den andra.

Arbetet med Sveriges miljömål ska bidra till att minimera negativ miljöpåverkan, samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas. Genom friluftslivsmålen förbättras förutsättningarna för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv, vilket främjar välbefinnande och social gemenskap samt en god och jämlik folkhälsa. Åtgärder inom områden så som

farliga ämnen, klimatförändring, biologisk mångfald samt fysisk planering bidrar till mål inom både miljö och hälsa.

Fysisk aktivitet återkommer på flera ställen i betänkandet, vilket Naturvårdsverket välkomnar. Människors möjlighet att vistas i natur, utöva friluftsliv och aktiv transport har stark koppling till fysisk aktivitet. Därför behöver dessa faktorer särskilt beaktas när förutsättningar för fysisk aktivitet analyseras.

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget om en översyn av indikatorsystemet. Vi föreslår därtill att en ny indikator övervägs: God tillgång till och tillgänglig bostadsnära natur av god kvalitet. Naturvistelse har positiva hälsoeffekter, såväl fysiskt som psykiskt, och friluftslivet har därför blivit en allt viktigare folkhälsoarena och en viktig resurs i folkhälsoarbetet. Tillgång till och närhet till natur och grönområden av god kvalitet där vi kan vistas till vardags är en viktig förutsättning inom målområdet friluftsliv för god folkhälsa inom ramen för de friluftspolitiska målen.

13.2.5 Spridning och kommunikation

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget om att löpande ta fram sakområdesspecifika kunskapsunderlag i form av kunskapsstöd för insatser som syftar till att minska de påverkbara hälsoklyftorna på både lokal, regional och nationell nivå.

Naturvårdsverket föreslår att även kunskapsstöd för insatser för att skapa förutsättningar för friluftsliv lyfts fram särskilt eftersom kommuner har en nyckelroll i att bevara och utveckla förutsättningar för friluftsliv. Friluftslivsarbetet möjliggör fysisk aktivitet och återhämtning i naturen, något som är av betydelse för hälsa och folkhälsa.

13.2.7 Förteckning över datakällor med relevans för folkhälsan

Naturvårdsverket instämmer i förslaget att det behövs nationella förteckningar över tillgängliga data som förvaltas av myndigheter.

Naturvårdsverket förvaltar flera relevanta datakällor och uppföljningar, till exempel Hälsorelaterad miljöövervakning samt Naturvårdsverkets uppföljning av Friluftslivsmålen och Sveriges miljömål. Det hade varit önskvärt att fler av dem hade lyfts i delbetänkandet för att tydliggöra de starka samband som finns mellan yttre miljöfaktorer och hälsa.

Naturvårdsverket har tidigare deltagit i samverkan inom ramen för Miljömålsrådet kring hur hälsa kan användas som drivkraft för att öka takten i miljöarbetet. Detta arbete har visat att synergier mellan miljö och hälsa behöver synliggöras, att befintliga data behöver göras tillgängliga och att hälsoekonomiska analyser av miljöåtgärder behöver förstärkas.

Naturvårdsverket ser behov av att miljöövervakningen stärks inom samtliga delar av den hälsorelaterade miljöövervakningen.

Naturvårdsverkets hälsorelaterade miljöövervakning tar fram kunskap om människors exponering för miljöfaktorer som kan påverka hälsan inom områdena miljögifter, buller och luftföroreningar. Data från den hälsorelaterade miljöövervakningen bidrar till arbete med riskvärderingar och exponeringsbedömningar av olika miljöfaktorer och deras betydelse för hälsan.

13.3.3 Förslag om ett sektorsövergripande sekretariat för hälsoekonomiska analyser

Naturvårdsverket är positiv till att ingå i en referensgrupp bestående av representanter för de berörda sektorerna för att bistå det föreslagna hälsoekonomiska sekretariatet.

Flera delar inom ASEK berör hälsoaspekter. Om en motsvarighet till ASEK utvecklas inom folkhälsoområdet, som utredningen föreslår, så är det viktigt att beakta och ta del av erfarenheter från de delar som rör hälsa inom ASEK.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Maria Ohlman efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit tillförordnade biträdande enhetschefen Jenny Oltner och handläggarna Ulrika Isberg Bondemark, Henrik Larsson och Sanja Kuruzovic.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Maria Ohlman

Marie Uhrwing

Kopia till:

s.hc@regeringskansliet.se

kn.registrator@regeringskansliet.se